

MERHUM NASIL BİLİRDİ?

MEHMET BİLÂL

© KARAKARGA YAYINLARI 332

*Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.*

MERHUM NASIL BİLİRDİ?

Mehmet Bilâl

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Yayın Koordinatörü: Mesud Ata

Editör: Seçil Epik

Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen

1. Baskı: Ekim 2020

ISBN: 978-625-7217-18-7

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumaloğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No: 13226

Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5

Nişantaşı / İstanbul

Tel: (0 212) 252 22 42

Fax: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com

 info@karakarga.com

 [karakargayayinlari](https://www.facebook.com/karakargayayinlari)

 [karakargayayinlari](https://www.instagram.com/karakargayayinlari)

 [karakargayayin](https://twitter.com/karakargayayin)

Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi Hastane Yolu,

Sokak No 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel: 0 212 613 30 06

Matbaa Sertifika No: 48625

“Şüphesiz yukarıdaki sözlerinizi de ben uydurdum.

Bu da yeraltı mahsulü. Kırk yıl müddetle orada otururken konuşmalarınızı deliğimden dinledim.

Bu yüzden hepsini rahatça uydurabilirim.

İyice bellediğim, ezberlediğim sözlerinize edebi bir şekil vermem de pek tabiidir..”

Yeraltından Notlar, Dostoyevski

Bu kitaptaki karakterler ve olaylar hayal ürünüdür. Olası benzerlikler tesadüfidir.

Ellili yaşlarda, orta boylu, koyu renk gözlüklü İmam musalla taşının başına geldi, gözleri yerde, yüzü, önlerde saf tutmuş cemaate dönük, birinin ona uzattığı mikrofonu aldı, gerideki kalabalığın yaklaşmasını kibar bir sabır ve sessiz bir otoriteyle bekledi.

“Bismillahirramanirrahim. Elhamdülillahi rabbil âlemin...” diye başladı İmam. “Kardeşlerim. Hayata gelen her insan bir gün ölümün acısını tadacaktır. Şu anda musallada yatmakta olan merhumun ahiret yoluna hicret etmesi münasebetiyle bir aradayız. Cenab-ı Hak rahmet eylesin. Mekânını cennet eylesin. Menziline muvaffak eylesin. Çıkmış olduğu ahiret yolculuğunda kendisi hakkında hayırlara vesile eylesin inşallah...”

Sözleri, “Amin,” diye karşılanan imam devam etti: “Ey cemaat-ı müslimîn, dünya âleminden ukba âlemine hazırlanmış bulunan merhum Doğan Ekinci’yi...”

Ne?

“... dünya hayatında nasıl bilirsiniz?”

İmamın “merhum” diye zikrettiği benim!

Doğan Ekinci benim!

“İyi biliriz,” diye yükseldi sesler.

Ben öldüm mü?

Ölüm her canlının kaçınılmaz sonu, biliyorum. Son birkaç yılını hesaba katarsam hayata gözlerimi çoktan kapatmış olmam beklenirdi aslında. Ama nasıl oluyor da bütün bu olan biteni görüyorum, duyuyorum, işitiyorum? Nasıl düşünebiliyorum? Kendi cenazemi izlemem mümkün mü?

Belki de sadece delirdim.

Öldü diye veya gerçekten ölü olarak mezara gömülen, bilimin bile açıklamakta zorlandığı veya pek de umursamadığı onlarca vakkadan biri miyim ben de yoksa? Gömülmesinden birkaç saat sonra mezarını ziyarete gelenlere, attığı çığlıklarla sesini duyurmayı başaran adam... Uyku ve koma halinin oksijensiz bıraktığı geçici ölüm yaşayan bir kadın... Bir âşığının öldüğüne inanmadığı için mezarını açtıktan sonra kavuştuğu, yatırıldığı yerde oturmuş kurtarılmayı bekleyen bir fahişe... Öldükten sonra gelenekler gereği evinde bekletilirken üçüncü gün birden ayaklanan ve acıktığını söyleyerek mutfığa gidip kendine yemek hazırlayan iştahlı teyze... Sarhoş halde gece kulübünden çıktıktan sonra eksi 20 derecede yolda donarak ölen, kalp masajı ve vücut ısısının değişmesi sonucu birden canlanıveren genç... Duyulan iniltiler sonucu mezarı açıldığında yatırıldığı gibi değil oturur vaziyette bulunan ve hemen bir bardak su isteyen çiftçi amca... Otopsi sırasında itiraz edercesine, acıya tepki verircesine uyanan bir maktul... Ölü doğduğu için morga konulan ve iki gün sonra soğuk dolap açıldığında

çığlık atıp ağlamaya başlayan bebek...

Ama benim sesim bile çıkmıyor!

Karanlık bir uykudan mı uyandım yoksa ben? Bitmeyen bir rüyada mıyım? Ruhunu teslim edemeyen bir günahkâr mı? İlahi bir müdahaleyle diriliveren bir ceset, bir bağışlanan veya ebedi bir cezalı... Deliliđin derinliklerinde mi debeleniyorum yoksa?

En son hatırladığım ne? Cerrahpaşa... Hastane civarı... Nispeten küçük bir ek bina, fazlasıyla kapalı bir oda, buz gibi bir ışık... Sonra derin bir boşluk. Ve bir cenaze arabası... Devamı korkutucu olmaktan çok bunaltıcı, daha doğrusu kafa karıştıracı sıradanlıkta bir seyir...

Cerrahpaşa'dan yola çıkan cenaze arabası, yağmurlu havaya rağmen Eminönü ve Karaköy'ü kırmızı ışıklar dışında hemen hiç duraksamadan şaşırtıcı bir rahatlıkla geride bıraktıktan sonra Fındıklı'da takıldı kaldı. İstanbul'un ve İstanbulluların hâlâ alışamadığı aniden bastıran gök gürültülü, şimşekli, yıldırımlı yaz yağmurunun şiddetini artırması, ceviz büyüklüğündeki dolunun insanların kafalarına, arabaların camlarına, kaportalarına dayak atarcasına çarpması ve yolları kaplayıp kayganlaştırması sonucu trafik neredeyse durdu. Gökyüzü bugün de şehri döverek yıkamak niyetindeydi anlaşılan. Fırtına ve rüzgârın da etkisiyle kısa sürede göz gözü görmez hale geldi.

Cenaze arabası Dolmabahçe, Saat Kulesi, Deniz Müzesi ve karaya bakan cephesi yüksek ve uzun bir duvarla korunan Çırağan Sarayı'nı neredeyse kaplumbağa adımlarıyla geçtikten sonra Ortaköy'e vardı ve sağdaki ilk sokağa bir zabitanın araç geçişini önleyen bariyeri kaldırması sayesinde girdi. Arnavut kaldırımını taş sokakta postaneyi soluna, The House Cafe ve vapur iskelesini sağına alıp ortadaki minik çeşmenin yanından geçerek ilerledi, Ortaköy Camii'nin önünde durdu. Şoför ve yol boyunca yanında oturan görevli hemen yardıma koşan birkaç kişiyle beraber tabutu kaldırıp bekleyen dağınık kalabalığın arasından hızla cami avlusunu geçti ve alt yüzeyinde "HER CANLI ÖLÜMÜ TADACAKTIR" yazılı musalla taşının üstüne yavaşça bıraktı. Cami duvarına yaslanmış

çelenkler dikkatimi çekti hemen. Tema, Lösev, Türk Eğitim Vakfı gibi kuruluşlara bağışlanmış çiçekler sanırım bir önceki cenaze töreninden kalma veya aynı anda iki cenaze birden kaldırılacak.

Avluda bekleyen kalabalıkta açılmış şemsiyeler, başörtüsü, eşarp, şapka ve kara gözlükler nedeniyle kimin kim olduğu anlaşılmıyordu. Tamamen tedbirsiz gelenler ise saçaklarında “Beşiktaş Belediyesi” yazan tentenin altına sığınmıştı. Herkeste üzüntünün yanı sıra şiddetli yağışın yarattığı bir çaresizlik, sıkıntılı hal ve yorgunluğu fark edebiliyordum yine de.

Meğer bir ismi de Büyük Mecidiye imiş caminin. Boğaz’ın baş döndürücü güzelliğine bakan ve henüz fazla talana uğramamış (şimdi bu havada gri görünen) yeşil alana doğru uzanan küçük bir burun üzerinde yükselen cami, bana hep biraz Osmanlı, epeyce Batılıym diye övünür gibi gelir. Karışık bir mimarisi var, asimetri-de ısrar etmiş kim yaptıysa, durağanlık yerine hareketli ve dalgalı formları tercih etmiş, zengin süs ve bolca gösterişe kapılmış ama yine de zarif, her şeyle etkileyici bir yapı çıkmış ortaya...

Bu konuşan ben miyim? Mimarlık tarihçisi mi kesildim birden? Bilgisiyle caka satan bir turist rehberi mi? Neden, nereden çıktı bu ifade şekli, bu bilgi ve yorum kendimi bedenimde bile hissetmezken? Birinin bana öldüğümü haber vermesi mi, kendi cenazemin seyircisi olmanın şaşkınlığı mı söyletiyor bunları bana? Beynim hedef şaşırtıp oyalıyor mu, kaçacak delik mi arıyor, korkumu mu erteliyor?

Minareleri sonradan eklenmiş gibi, sanki sembolik, mücevher sandığı şıklığında, biraz da kırılğan, daha ziyade müze mesafesi ve üst sınıf dokunulmazlığı hissi veren bu camide itiraf ederim ki ibadet edildiğini de cenaze kaldırıldığını da bilmezdim. Caminin tarihi, ibadet veya mimari değeri bana kalmış değil oysa, ne bir kez olsun (Sultanahmet veya Süleymaniye’nin aksine) içine girip

görmüşlüğüm var, ne de tarih veya mimari eğitimim, bilgi ve merakım. Benimki sadece bir sanılgı.

Biliyorum, “sanılgı” diye bir kelime yok, ben uydurdum, Türkçeye bir armağanım olsun! Sadece hissederek tahmin etmenin, bilmeden sanmanın, daha önce belki de hiç düşünmemiş olmanın ve sonuçta yanılmanın, insanın kendini bile tam ikna edemediği, kolayca “yanılgı” veya “yanılsama” deyip geçemeyeceğiniz anlar vardır, ben böyle durumlar için kullanmışımdır hep. Şuursuzca yanılmanın alay edilesi yanını da işaret eder bence, zamanında benden duyanlar da hatırlayıp kullansa keşke! Beni sözlükte olmayan kelimeleri rahatça uyduran ve büyük bir özgüvenle, herkesin bildiği varsayımıyla sarf eden bir annenin armut misali dibine düşen oğlu olarak görülebilir ve hiç ciddiye almadan hemen unutabilirsiniz de önerimi.

Adım atmak yerine ayağını fırlatır gibi öne atan, elleri ve kollarıyla bacakları birbirlerini tanıyıormuşçasına uyumsuz hareket eden, ipleri iyi idare edilmeyen kuklalar gibi devinenler için “saytalak” derdi annem. Ev ödevini bitirmeden dışarı çıkıp oyun oynamak istediğimizde ve itirazımız işe yaramayıp da huzursuzca hareket etmeye başladığımızda, “Difireyip durmayın,” derdi. “Gene kımışlanma!” dediğinde ne demek istediğini ise tam hatırlayamıyorum. Acaba “boşuna heveslenmek” yerine mi kullanıyordu o tuhaf fiili? “Kofnak” derken kendi iri, içi boş insanları, “gamalag” derken işe yaramaz kişileri kast ediyordu. Kepçe kulak da “yarti kulak” idi. En tuhafı da “cetlek gözlü” idi belki de. Yorgunluktan, uykusuzluktan, şaşkınlıktan gözleri belermiş, bakışı bulanmışlar için kullanırken “jet lag” kelimesinden haberi olduğunu hiç sanmıyorum annemin...

Ne hayatın içinde ne de sözlüklerde bulunan bu ve daha on-larcasını çocuk zihnimden temizlemeye çalıştım yıllarca. Keşke unutmak yerine kaydetseymişim!

İmam ve cemaat namazdan sonra camiden çıkarken insafli bir zamanlamayla yağışın şiddeti azaldı. Hatta cemaat musalla taşının önünde saf tutarken yağmur tamamen durdu ve çok kısa bir sürede bulutlardan sıyrılan güneş yüzünü hoşluk yaparcasına gösterdi. Müslümanlık seviyesi muhtemelen dini bayramlarla, camiyle ilişkisi de cenazeye sınırlı olan, camiye de cenaze töreni ve terbiyesine de pek alışkın olmayan kalabalık şemsiyelerini kapatıp üstlerindeki damlaları silkeleyerek gerginliği hissedilir mırıldanmalarla cemaatin arkasına yanaşmaya başladı. Bu gerginlik veya tereddütte bir tabuta yaklaşıyor olmaktan doğan çekimserliğin, ne yapacağını pek bilememenin yanı sıra aşırı kararsız havanın, serseme çeviren yaz fırtınasının hemen peşinden gücünü şımarıkça gösteren güneşin bunaltıcılığının ve beklemekten kaynaklanan hafif bir bezginliğin de etkisi vardı kuşkusuz.

O zamana kadar nerede saklandığı belirsiz birkaç kedi de hareketlendi, etrafa şöyle bir göz attıktan sonra uzaklaştı. Bir an durup münasebetsiz bir manzaraya bakar gibi olan tekir, ömründe ilk kez kedi görmüşçesine heyecanlanan bir kadının kısık sesli ve şekeri fazla kaçan şirin çağrısına aldırmandan kaçıp gitti. Üç renkli bir tanesi ise toplantısına geç kalmış şık giyimli, yüksek topuklu, orta karar bir yönetici edasıyla avlunun ortasından koşarak geçip caminin yan duvarını aştı ve gözden kayboldu.

Ne kadar da kalabalık caminin avlusu, ne çok insan birikmiş bu

arada. Benim bu kadar sevenim mi var? Hâlâ bu kadar hatırlayam, hatır sayanım olabilir mi?

Cidden ölen ben miyim? Yıllar önce beraber çalıştığımız bir garson arkadaşım asık ve yorgun bir suratla isteyenlere yaka fotoğrafı ve toplu iğne uzatıyor. Fotoğrafta benim yıllar önceki sağlıklı yüzüm gülümsüyor.

Yine de şüpheyle bakıyorum ayakta sessiz ve bezgin bir sabırla bekleşip İmam'ı dinleyenlere, cevap verenlere. Çoğunun başı eğik vaziyette, bakışları yerde, özellikle cemaatin gerisindeki kalabalık biraz isteksiz mi desem, yoksa dinden uzak ve böylesi törenlere yabancı olduklarından mı bilmem, belki de sadece havanın hüzünden dublaj yapar gibi karşılık veriyorlar İmam'ın sorusuna.

“İyi biliriz.”

Avludaki cemaatin gerisinde duranların büyük çoğunluğu Habbe'nin müşterisi. Gözüme ilk çarpan da doğal olarak Fatoş... Yerinde duramayan, huzursuz ve kurtlu halinden ve elbette sert sesinden Fatoş'u gözden kaçırmam mümkün değil. Dünyanın bugünkü hızını bile yavaş, tanıdığı herkesi hımbıl bulan, "çabukluk" ile "acele"yi, hatta "telaş"ı birbirine karıştıran, aralarındaki farkı asla öğrenemeyen bu kadını gölgesinden tanır, hissederdim. Aksi mümkün mü?

Fark edilmemesi imkânsız şahsiyetlerden biridir Fatoş. Ama beynimin sesli ve görüntülü kaydına, özel kapsama alanıma girmesi onun bir doğum gününde olmuştu. Ona alınan hiçbir hediyeyi beğenmeyen, giysiyse giymeyen, takıysa takmayan, kullandığı bilinen parfümü bile gidip bir başka markayla değiştiren ve en azından bu açıdan herkesi bezdiren Fatoş'a gündüz vakti Habbe'de kutlanan o doğum gününde "özel" bir hediye vermişti arkadaşları. Şık, rengârenk, kocaman bir paketin içinde takoz, halat ve zincir!

Fatoş'un varlığı hakikaten kendi cenazemi izlediğimi ve törenin epeyce zevkli başladığını kabul ettirmeli mi bana?

Allah gecinden versin, İmam benim yerime onu sorsa, "Merhume Fatoş Hanımefendiyi dünya hayatında nasıl bilirsiniz?" dese cevabımın, bu kadar açıklamadan sonra "hiperaktif" olacağını düşünürsünüz belki ama emin olun ben hiç duraksamadan, "Unutkan," derdim. Asla kabalık etmek istemediğim için "bunak" demezdim. Hayatımda hafızası gevşek, zayıf, dingildek, bulanık ve

tekinsiz çok kişi gördüm ama galiba onun kadar komik, kaçık ve tatlısına rastlamadım. Fadime'den dönüştürülen Fadik, Fatma'dan geçilen Fatoş'lardan değil, doğumundan itibaren ve nüfustaki kaydıyla Fatoş bizimkisi. Yek, sek ve tek Fatoş!

Muteber bir üniversitede İngilizce hocası. Sadece İngilizceden Türkçeye değil tersine çeviride de olağanüstü başarılı olduğu çoktan teslim edilmiş durumda. İnceleme ve mesleki kitaplar kadar roman ve şiirleri bile "tercüme" etmediği, gerçek anlamda Türkçeleştirdiği, âdeta yeniden yazdığı söylenir. On parmağında on marifet olanlardan, ama biraz serseri ruhlu olduğu ve boş zaman sevdiği için öğretmenlikte ısrar etti, hep kapasitesinin azıyla çalıştı. Mutfağa girse aşçı, piyanonun başına otursa virtüöz, eline raket tutuştursan Navratilova. İyi bir sürücü aynı zamanda, inanın tıra oturtsanız ufak bir tereddüt bile yaşamadan motoru çalıştırır, vitesi ayarlar, gaza basar. Ufak tefek bir kadın olduğu için koltuğu indirmesi ve aynayı kendine göre ayarlaması yeterli.

Tabii nereye gitmesi gerektiğini unutmaması şartıyla!

Bir defasında ailesini ziyaret için gittiği Ankara'dan İstanbul'a gelirken cep telefonunu mola yerinde unuttuğunu ve otobanda ilerden dönüş yapıp aynı yolu tekrarlamak büyük bir zaman ve zahmet gerektireceği için arabayı geri vitese takıp sürdüğünü, alacakaranlıkta arkadan gelen tır, kamyon ve otobüslere doğru, geri geri uzun bir yol kat ettikten sonra mola yerine vardığını, bizzat o dehşetli yolculukta yanında olan asistanı, etrafının gülerek dinlemesine rağmen her defasında içinde hâlâ taşıdığı bir korkuyla anlatır. Elbette bu onun unutkanlığından çok inatçılığını veya sabırsızlığını anlatmak bakımından da iyi bir örnek. Hatta çılgınlığını teyit bakımından...

Uzun yıllardır birlikte olduğu sevgilisinden ayrıldıktan sonra daha sık gelmeye başladı Habbe'ye, arkadaşlarıyla daha çok görüşür

oldu. Sabırsız ve unutkan olduğu için siparişlerini en az iki ayrı garsona verir, siparişinden habersiz bir diğerine de gecikmenin nedenini sorar, mutfak ve servis arasında sürekli bir trafik karışıklığına sebep olurdu. Her geldiğinde mutfaktan, aşçıdan ve yemeklerden şikâyet etmekten vazgeçmedi, mecburen söylediği ama ekleme ve çıkarmalar yaparak mönüdeki halinden iyice uzaklaştırdıktan sonra sipariş ettiği yemeği her seferinde bir çizgi film karakteri hızıyla ve tuhaf sesler çıkararak yiyip bitirirdi. “Hım, hımmm, ıı-ımmmm” şeklindeki efektlerine yıllardır alışamayan bir arkadaşı bıkmadan usanmadan, “Fatoş, bırak artık yemekle konuşmayı,” dese de o hiç aldırış etmezdi. Zaten o kadar hızlı yiyordu ki masanın temizlenmesi için seslendiğinde yine yemeği beğenmedi herhalde diye düşünen garsonlar tabağın çoktan silinip süpürüldüğüne her seferinde şaşırarak tanık olurdu. Çıkardığı o sesler yemeği beğendiğine dair bir işaret değildi, direksiyona geçtikten sonra marşa basmak, motoru ısıtmak, vites değiştirip gazı kökleme gibiydi daha çok. Gürültü etmeden yemek yiyemiyordu.

Çocukluk ve gençlik yıllarında hafızasına kazıdıkları hariç sonradan tanıdığı, tanıştığı hiç kimseyi tam bir zihin açıklığıyla hatırlayamadı Fatoş. En fazla ya isimlerini biliyordu bu şahısların ya da simalarını. Bir istisna olarak ikisini birden denk getirse, aralarında geçen olayları (mesela daha dün karşılaşmış olmalarını bile) hemen zihninden silip atıyordu. Hep bir taraf eksik kalıyordu hafıza deposunda. Kimse onun bu unutkanlıkla okulda nasıl idare ettiğine, yöneticilerle, diğer öğretim görevlileri veya öğrencileriyle nasıl iletişim kurduğuna akıl erdiremiyordu. Muhtemelen ya bir yöntem geliştirmişti ya da, “Fatoş Hoca işte!” deyip geçiştirmeye alıştırmıştı herkesi.

Uzun süre alkolik sanıldı ama hemen herkes onunla kendi iletişim macerasını atlattıktan sonra mevzunun daha başka bir yerlerde